

Vprašanja in odgovori.

Dve in trideseto vprašanje. Slavno uredništvo izvoli naj v »U. T.« med vprašanja sprejeti prošnjo in podati pouk, kdaj je zanikarnim roditeljem ali njih namestnikom poslati »poziv« in kdaj »svarilo« in ali se morajo dotični k vsaki seji povabiti zaradi opravičenja šolskih zamud ali morda zadostuje, če se le jedenkrat pokličejo, ker so bili že opozorjeni na dolžnost ter se jim je dalo potrebno pojasnilo. (X.)

Odgovor. § 7. šolskega in učnega reda z dne 20. vel. srpana 1870 nam jako jasno določuje, kako je postopati proti roditeljem, ki zanikarno svoje otroke v šolo pošiljajo; glasi se: »Krajna šolska oblast naj šolskih zamud vzroke, kateri bi se utegnili zdeti neveljavni, mahoma preišče, ter proti mudnim roditeljem ali njih namestnikom začne postopati po zakonu.«

Omenjena šolska oblast mora tedaj preiskovati le vzroke onih šolskih zamud, kateri bi se utegnili zdeti neveljavni. Le učitelj, ki otroka poučuje (ne samo voditelj) dolžan je vsak dan po vzrokih šolskih zamud vpraševati, torej more le on sodbo o opravičevalnem ali neopravičevalnem vzroku izreči, ali krajnemu šolskemu svetu javiti, da ni mogel pravega vzroka zvedeti.

Opravičevanja otrok utegnejo biti trojne vrste:

- a) učenec se veljavno opraviči;
- b) ali pove jasno vzrok, ki mu nikakor — torej brez dvoma — zamude ne opraviči, ali pa

c) se opraviči tako, da dvomimo o resničnosti njegovega opravičevanja. (O opravičenem vzroku tudi lahko dvomimo, če

d) otroka že pol meseca ni bilo v šoli, pa tudi roditelji ga ne pridejo opravičiti.) V slednjih dveh slučajih c in d treba je vselej roditelje s pozivom klicati k opravičenju.

V slučajih b) nam je dolžnost roditelje po krajni šolski oblasti svariti: poslati jim svarila, tolikrat, da postane število neopravičenih zamud tolikšno, da se nam potrebno zdi kazen nasvetovati. Kadar pa to storimo, ni treba roditeljev k opravičenju klicati, saj se je otrok jasno v šoli izgovoril, sicer bi ne smeli njegovih zamud neopravičenim prišteti. V vseh slučajih se mora učitelju verovati, ker je prisegel, da bode vestno opravljal svoj posel. Zaradi tega mora tudi vsak učitelj za svoj razred zamudne pole spisovati, ker je v vseh šolskih zadevah sam zanj odgovoren. (§ 6. istega zakona — ukaz vis. c. kr. dež. š. sveta z dne 8. vinotoka 1870 št. 316 all. 4. — Ta točka pač dostavlja, da mora »krajno šolsko svetovalstvo« precej preiskovati vzroke neopravičenih zamud i. t. d., a ne veleva [naravnost] klicati roditeljev, ker imenovana oblast najde vzroke po učiteljstvu že preiskovane v zamudnih polah naznanjene, ali pa prejme od vodstva pojasnilo, da se o opravičenju zamud tega ali onega naznanjenega učenca dvomi, torej naj se dotični roditelji k opravičenju pozovejo.) L. L.

Književnost.

Zabavna knjižnica za slovensko mladino. Ureduje in izdaje Anton Kosi, učitelj v Središči. I. zvezek. V Ptuj, 1892. Zalaga izdavitelj. Tiska W. Blanke. Str. 39. Cena 15 kr.

Čislani g. pisatelj mladinskih spisov A. Kosi, poznat po »Narodnih legendah«, začel je izdajati »Zabavno knjižnico za slovensko mladino«. Ker nedostaje slovenski šolski mladini primernega berila, mora vsak mladino ljub veselo pozdravljati pričeto podjetje ter biti hvaležen g. izdavitelju. Pred seboj imamo I. zvezek. Dasi je knjižica drobna, ima vendar mnogo dobre in raznovrstne vsebine. Obsega pa: Predgovor; pravljice in pripovedke; prirodopisno črtico; razne stvari; kratkočasnice; uganke, rebuse in demante. Mlade čitatelje bodo zanimale izvestno najbolj pravljice in kratkočasnice. Jezik je še dōkaj čist. Opomniti je nam, da je naglas čisto prav odveč, večkrat je pa še stavljen brez vsega zmisla; tako n. pr. kupčija, tēr, več, sedāj, sēstavljeno, sēstavljeno, ravnokār, sāj itd. — Glagol nositi zahteva tožilnik, torej: »nesē kučme v mesto« namesto »nesē kučem v mesto«. G. izdavitelj naj se

ogiblje sprejemati v knjižnico take sestavke, ki so že v kakem šolskem berilu. Takó se je primerilo, da je sprejel v knjižnico pripovedko »Palček in orel«, katera se nahaja v Razinger-Zumerjevem berilu za ljudske šole. Dobro bi bilo, ako bi se zamenjavala beseda »hudič« z besedo »vrag« ali kakšno drugo. Znači ravno isto, glasi se pa vendar lepše in milejše. Paziti je tudi, da ne bodo v knjigi tiskovne napake, ker čuvati se mora, da so spisi za mladino čisti jezikovno in tiskovno. Knjižica se bode izvestno lahko in hitro razpečavala. F. J.

Zemljepis za meščanske šole in višje razrede ljudskih šol, spisal Fr. Orožen. I. del s 13 slikami (tiskal in založil R. Milčič, stane vezan 50 kr.). To je naslov prve od onih šolskih knjig, katerih izdavanje je sklenil pospeševati in podpirati visoki deželni zbor kranjski, kakor je bilo to ob svojem času naznanjeno v našem listu. S to knjigo je storila slovenska šolska literatura velik korak naprej in prav v kratkem času bo sledilo še več enakih knjig za slovenske meščanske šole, katere nam dobri Bog le kmalu nakloni!

Orožnova knjiga je uravnana natanko po učnih načrtih za osemrazredne ljudske šole na Kranjskem. Zato pride »zvezdoznanski zemljepis« šele v III. delu na vrsto in v I. del se je le toliko sprejelo, kolikor je neobhodno potrebno v razumevanje druge zemljepisne stvarine. Iz istega vzroka so opisane neevropske zemljine nekoliko natančneje, razložena je tudi njih politična razdelitev in na konci pridejana tudi površina ter število prebivalcev važnejših držav. Tako dobijo učenci lahko vsaj občno sliko posameznih neevropskih zemljin in njih političnih razmer.

Gledé metode, po kateri je Orožnov zemljepis sestavljen, treba mi je le na kratko omeniti, da se je g. pisatelj ravnal po priznanih avtoritetah zemljepisne metodike in da se na vseh meščanskih šolah v Avstriji zemljepise po istem načinu poučuje, kakor je v Orožnovi knjigi predmet izbran in razdeljen. Induktivna metoda in pridejane naloge za ponavljanje pospešujejo najbolj zemljepisni pouk. Sicer pa g. pisatelj sam opozarja v uvodu na svojo »Metodiko zemljepijskega pouka«, ki je ponatisnjena iz lanskega letnika našega lista.

Posebno hvalevredno je, da je g. pisatelj uvrstil v knjigo precejšnje število slik, katerih do sedaj, žal, še nismo bili navajeni v slovenskih zemljepisnih knjigah. In vendar so ravno slike, načrti in obrisi najboljši pripomoček nazornemu nauku, ki je jedino mogoče pri nerazvitem mišljenju nežne mladine. Jedna sama poteza na sliki ali obrisu več pové, kot cela stran še tako natančnega opisovanja. Knjigi uvrščene slike so pa tako pripravljene, da jih lahko posname vsak učenec, ki se je učil v nižjih razredih le količkaj risati, in da jih lahko prerise v svoj zvezek, posebno ako jih učitelj še jedenkrat pred njim nariše na desko.

Samo še na nekaj bi bilo treba paziti pri risanju takih skic. Kakor je namreč debelost črtek v zvezi s strmino obronka, tako je treba tudi poteze, ki pomenijo pogorje, tako uravnati, da bolj debele črte pomenijo višje pogorje, tanjše pa nižje. V tem oziru razločuje n. pr. vojaško-zemljepisni zavod na Dunaji trojno debelost potez: tanko za nizka pogorja, srednjo za srednja in debelo za visoka pogorja. V podanih načrtih pa moti natančnejšega opazovalca, da je n. pr. Zmajevu pogorje z debelejšo črto zaznamovano, nego Kilima Ndzaro in Kenia, ali pa je Jünling bolj krepko zarisan, nego Himalaja (Čingan je popolnoma izostal). Dobro bi bilo tudi visoke planote zaznamovati s klinastimi črtkami, kakor to dela omenjeni vojaško-zemljepisni zavod.

Velika prednost Orožnovega zemljepisa je, da podaja obširen in natančen pouk o čitanji in razumevanji zemljevidov, ki so poglavito sredstvo pri po-

učevanji zemljepisa. Prva stvar je, da se učencu razloži, kaj pomenijo dogovorjena znamenja in da se mu pové, zakaj se strmine označujejo bolj temno, položni obronki pa bolj svetlo. Kakor hitro se učencu to le jedenkrat pokaže in na tabli nariše, potem ne bode on tega nikoli več pozabil in na vsaki karti, ki mu jo daš v roko, ti bode koj pokazal, kje je ravnina, kje položenost in kje strmina. Ravno tako je treba tudi vse druge znake učencu pokazati in če mogoče tudi povedati, zakaj se ta ali oni predmet tako ali drugače zaznamuje.

Omeniti mi je le še nekaj gledé pisave tujih imen. Da mora ta pisava v knjigah namenjenih slovenski mladini biti jedino le fonetična, to se samo po sebi umeje, ker meščanski učenci ne poznajo dobro niti nemškega pravopisa, kamoli francoski ali angleški. Vender mora pri tej pisavi neka doslednost vladati in če že pišem Nikaragua, Kuba, Jamaika, zakaj naj bi ne pisal potem tudi »Kostarika, Puerto Riko« itd. (str. 62)?

To pa niso nedostatki knjige, ampak le nedoslednosti, ki bodo kmalu izginile iz naših šolskih knjig. V svoji celini je Orožnov zemljepis tako izvrstna in praktična knjiga, da jo bodo višje oblasti gotovo potrdile za šolsko rabo in da bode služila kot prekorišten pomoček pri poučevanji zemljepisa. Pa tudi priprost Slovenec se bode iz nje naučil veliko zanimivega in za življenje potrebnega, tako da jo lahko priporočamo vsakemu z najboljše vestjo. S. R.

„Mladi učitelj“. Napisao Davorin Trstenjak. L. Hartman (Kugli i Deutsch, Zagreb).

Knjiga z gorenjim naslovom je jedna izmed najlepših cvetok hrvatske pedagogične književnosti. Namenjena je osobito učiteljstvu, a v drugi vrsti tudi roditeljem. Razdeljuje se v občni in posebni oddelek. V prvem oddelku govori o svojstvih in dolžnostih učitelja, o deci, o postopanju z deco, o notranjem življenju in delovanju šole. A tu nam ne podaja pisec suhoparnih pedagogičnih pravil, marveč nam ognjevito pripoveduje o vsem tem, tako da čitatelj lahko razvidi, kako toplo mu bije srce za njegov vzvišen poklic. V drugem delu pisec kaže, kako se imajo razne discipline v šoli obravnavati in to v prvem šolskem letu.

Tu so praktične obravnave iz nazornega pouka, verouka, čitanja, pisanja, računstva, petja, deških narodnih iger in telovadbe. Za vse te predmete nahajamo prav uzornih primer izvršenih po zahtevah sedanjega metodičnega napredka. Iz nazornega pouka je 30 zares krasnih primerov, a nič manj mojstersko niso izpeljani primeri iz ostalih predmetov. G.

Naši dopisi.

Z Notranjskega. Gospod urednik! Oziraje se na spis »Slovensko učiteljstvo o novem letu« v I. šte-

vilki letošnjega »Učit. Tov.« hočem tudi jaz, nadučitelj uvrščen v II. plačilni razred, podkrepiti oni izvrstni